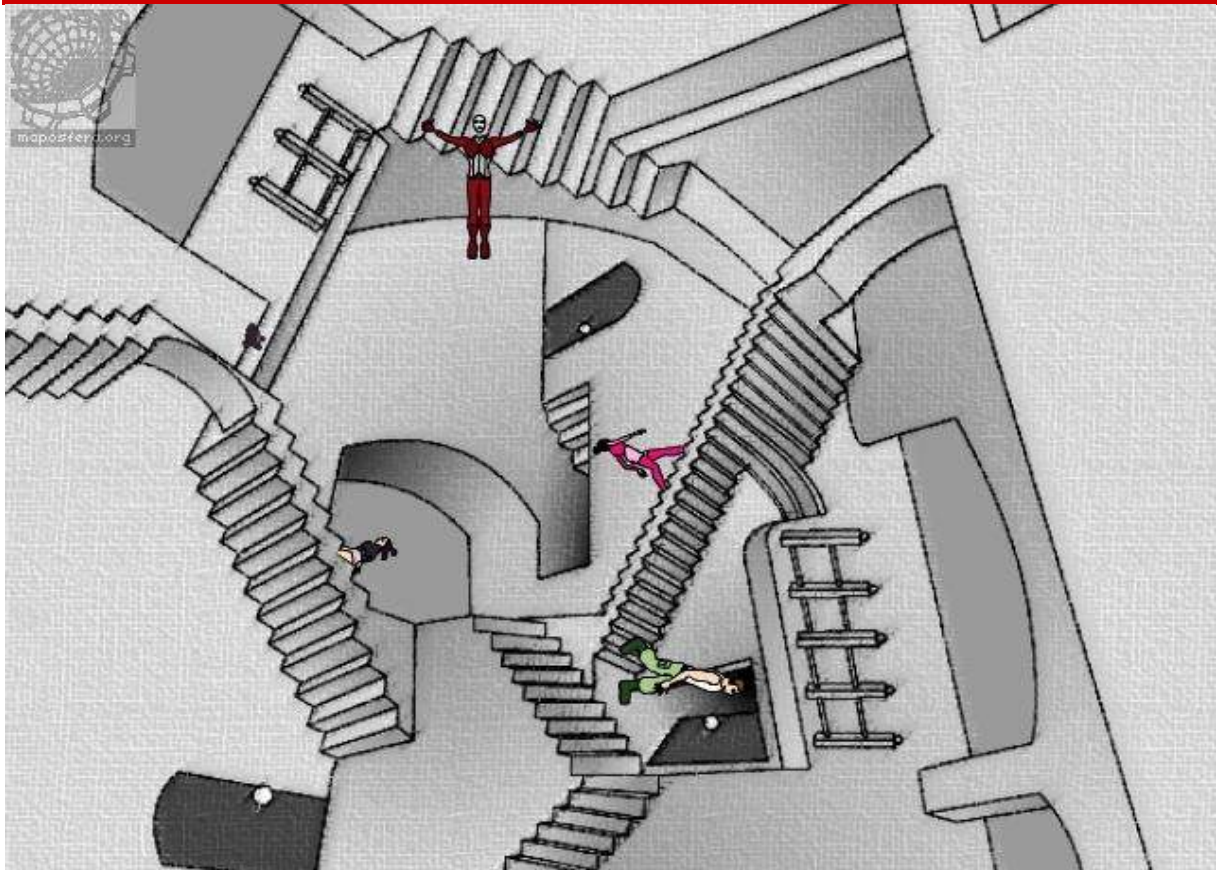

SZUM INFORMACYJNY

ELEKTRONICZNY BIULETYN SEKCJI BIBLIOGRAFICZNEJ
KOŁA NAUKOWEGO BIBLIOTEKOZNAWCÓW PRZY IBIN US

NR 3, PAŹDZIERNIK 2007

STOPKA REDAKCYJNA

REDAKTORZY NACZELNI

Joanna Raj
Anna Ryś

KONSULTANT REDKACYJNY

Honorata Kostrzewa

KOREKTOR

dr Agnieszka Bajor

PROJEKT OKŁADKI

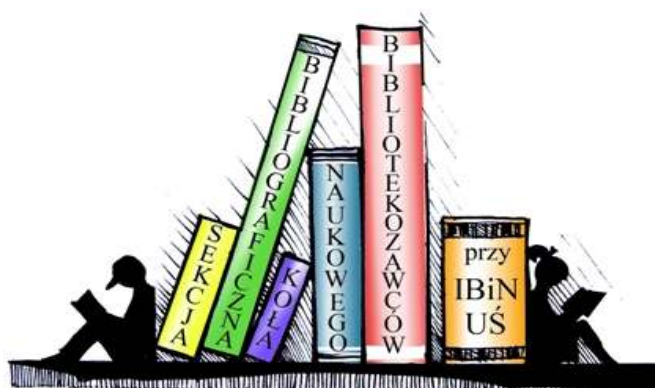
Joanna Raj
Anna Ryś

GRAFIKA

Joanna Raj
Anna Ryś

ADRES REDAKCJI

infoszum@gmail.com

SPIS TREŚCI

Od Redakcji.....	3
Internetowe bazy danych prac magisterskich, rozpraw doktorskich i habilitacyjnych polskich wyższych uczelni – G. Pytel.....	4
Bibliograficzne bazy danych z zakresu nauk medycznych – M. Gołata.....	7
Bibliografie zespołów osobowych – A. Zych.....	9
Bazy danych z zakresu rękopiśmiennictwa, inkunabulistyki i starych druków – K. Ziaja.....	11
Bibliografie narodowe krajów europejskich dostępnych on-line – H. Kostrzewa, M.Habryka.....	14

OD REDAKCJI

PRAGNIEMY PRZYPOMNIEĆ O ZBLIŻAJĄCEJ SIĘ KONFERENCJI

ZAPROSZENIE NA KONFERENCJĘ

i

INFORMACJA... NIE TYLKO NAUKOWA

**SEKCJA BIBLIOGRAFICZNA
Koła Naukowego Bibliotekoznawców
przy IBIN UŚ**

ma zaszczyt zaprosić na
**Ogólnopolską Konferencję
Słudenczkich Kół Naukowych Bibliotekoznawców,**
która odbędzie się

26 X 2007

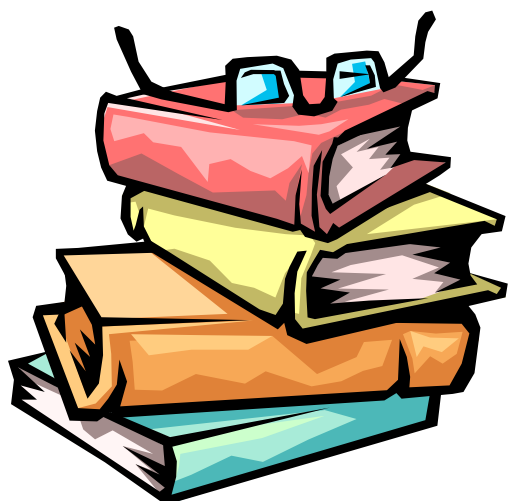
w siedzibie Wydziału Filologicznego
Uniwersytetu Śląskiego
Plac Sejmu Śląskiego 1
40-032 Katowice
Sala Rady Wydziału
im. Zbigniewa Jerzego Nowaka
godz. 11.00

Wszystkich chętnych do wzięcia udziału w konferencji oraz
wygłoszenia referatów prosimy o nadesłanie zgłoszeń wraz
z abstraktami do **7 października 2007 roku**
na adres: sekcja.bgr@op.pl

Proponowane problemy badawcze konferencji:

- ▶ Innowacyjność usługi informacyjnych na rzecz nauki i gospodarki,
- ▶ Infobrokina a społeczeństwo informacyjne,
- ▶ Gospodarka oparta na wiedzy,
- ▶ Zarządzanie wiedzą i informacją,
- ▶ Wyzwania wobec bibliotek i bibliotekarzy w XXI wieku.

SERDECZNIE ZAPRASZAMY !!!

INTERNETOWE BAZY DANYCH PRAC MAGISTERSKICH, ROZPRAW DOKTORSKICH I HABILITACYJNYCH POLSKICH WYŻSZYCH UCZELNI

Prace nad projektem obejmującym wyszukanie oraz opisanie ogólnodostępnych w zasobach Internetu baz danych zawierających dane bibliograficzne prac magisterskich, rozpraw doktorskich i habilitacyjnych powstałych w polskich wyższych uczelniach rozpoczęte zostały w marcu 2007 roku. W swym założeniu objąć mają ogół tego typu baz danych jednak do tej pory zrealizowane zostały jedynie w niewielkim stopniu, obejmującym wybrany typ uczelni wyższych. Zdecydowano, że praca, w swym pierwszym etapie, obejmie jedynie uczelnie państwowe, z wyłączeniem uczelni zawodowych, a z tych wybrano uczelnie zaklasyfikowane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego jako politechniki.

Zapoznano się z dostępnymi online bazami danych następujących uczelni: Akademia Górniczo-Hutnicza, Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej, Politechnika Białostocka, Politechnika Częstochowska, Politechnika Gdańska, Politechnika Koszalińska, Politechnika Krakowska, Politechnika Lubelska, Politechnika Łódzka, Politechnika Opolska, Politechnika Poznańska, Politechnika Radomska, Politechnika Rzeszowska, Politechnika Szczecińska, Politechnika (Gliwice), Politechnika Świętokrzyska (Kielce), Politechnika Warszawska, Politechnika Wrocławska. Podstawowym

kryterium decydującym o włączeniu bazy danej uczelni do tworzonego katalogu było jej funkcjonowanie jako osobnego wykazu obejmującego przynajmniej jeden w wybranych typów publikacji. Ponieważ wiele zbadanych jednostek prowadzi wykazy obejmujące całościowy dorobek naukowy swoich pracowników (prace doktorskie i habilitacyjne są włączane do tego typu baz) po selekcji zostały jedynie trzy uczelnie: Politechnika Białostocka, Politechnika Opolska oraz Politechnika Warszawska.

Politechnika Białostocka

Baza tej uczelni obejmuje prace dyplomowe studentów powstałe na 5 wydziałach: Architektury, Budownictwa i Inżynierii Środowiska (za lata 1998-2001), Informatyki, Elektrycznego oraz Wydziału Zarządzania. Tak jak inne bazy dostępne w uczelni działa na platformie Aleph; pozwala na prowadzenie wyszukiwania prostego, wielopolowego, zaawansowanego oraz wyszukiwania przy użyciu języka komend - Common Command Language (CCL). Wyniki zobaczyć możemy w 3 formatach: standardowym, karty katalogowej oraz zawierającym wszystkie pola.

Widok standardowy wyników wyszukiwania

Wyszukiwanie proste pozwala na wyszukiwanie w jednym z wybranych pól (Tytuł, Jednostka Organizacyjna Politechniki, Numer systemowy), formularz umożliwia wprowadzenie słowa lub frazy. Wyszukiwanie wielopolowe to pięciopolowy formularz, dostępne pola to: Symbol UKD, Autor, Słowa z tytułu, Rok wydania, Wydawca. Wyszukiwanie zaawansowane daje możliwość połączenia do trzech kryteriów wyszukiwawczych takich jak w wyszukiwaniu prostym (Tytuł, Jednostka Organizacyjna Politechniki, Numer systemowy). Wyszukiwanie przy pomocy języka komend CCL pozwala na użycie następujących komend: WRD - Wszystkie słowa, WTI - Słowa z pola Tytuł, WPB - Słowa z pola Jednostka organizacyjna Politechniki Białostockiej. Możliwe jest łączenie wybranych kryteriów za pomocą operatorów AND i OR oraz maskowanie pojedynczych liter znakiem „?”. Dodatkowo w każdym z opisanych sposobów wyszukiwania możemy używać operatorów boolowskich do łączenia słów w ramach jednego kryterium wyszukiwawczego, operatorów sąsiedztwa dostępnych w formularzu jako opcja wyszukiwania słów sąsiadujących ze sobą oraz wprowadzić następujące ograniczenia: wyszukiwanie prac w wybranym języku (polski, angielski, francuski, niemiecki), ograniczenie zasięgu chronologicznego, wyszukiwanie wybranego typu materiałów bibliotecznych

tutaj nazwanego formatem (Książki, Czasopisma, Pliki komputerowe, Materiały audiowizualne, Materiały mieszane).

Politechnika Warszawska

Dostępne są dwie bazy, z których jedna obejmuje prace magisterskie, inżynierskie, dyplomowe Politechniki Warszawskiej, a druga, o nazwie DOKTO, prace doktorskie. Podobnie do poprzedniej bazy te również działają na platformie Aleph, umożliwiają wyszukiwania następujących typów: proste, wielopolowe, wielobazowe, zaawansowane. Dostępnych jest 5 formatów prezentacji danych: standardowy, karty katalogowej, karty z abstraktem, wszystkich pól z nazwami oraz format MARC.

Wyszukiwanie dostępne w bazach Politechniki Warszawskiej jest niemal identyczne z poprzednio opisanym. Formularze wyszukiwawcze różnią się jedynie zestawem dostępnych pól. Wyszukiwanie proste w bazach warszawskiej uczelni udostępnia następujące pola: Słowa w tytule, Dokładny tytuł, Autor, Słowa kluczowe, Serie, Rok wydania, Wydawca, Indeks działowy, Forma piśmiennicza oraz dla prac doktorskich Słowa z adnotacji w języku polskim i językach obcych. Formularz wyszukiwania wielopolowego zawiera pola: Słowa kluczowe, Słowa z tytułu, Autor, Rok, Wydawca. Wyszukiwanie zaawansowane daje możliwość łączenia do trzech kryteriów dostępnych w wyszukiwaniu prostym. Tym, co najwyraźniej różni te dwie bazy oraz poprzednio opisaną, jest dostępność wyszukiwania wielobazowego, pozwalającego prowadzić jednoczesne wyszukiwanie w wielu bazach dostępnych w Politechnice Warszawskiej (nieprzydatnego z punktu widzenia pracy, ponieważ inne bazy nie są jej tematem) oraz brak wyszukiwania przy pomocy języka komend Common Command Language.

Prezentacja danych w formacie MARC

Prezentacja danych w bazie Politechniki Opolskiej

Politechnika Opolska

Spośród trzech omawianych bibliograficznych baz, baza Politechniki Opolskiej jest jedyną niezależną od bibliotecznego systemu Politechniki. Tworzona jest przy współpracy Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości. Obejmuje prace doktorskie i habilitacyjne z lat 1970-2000 powstałe na wydziałach: budownictwa; zarządzania inżynierią produkcji; elektroniki, automatyki i informatyki; wychowania fizycznego; edukacji technicznej i informatycznej; na wydziale mechanicznym oraz w studium języków obcych. Baza posiada tylko jeden formularz wyszukiwawczy, zawierający wszystkie pola oraz jeden format prezentacji danych. Dostępne pola wyszukiwawcze to: Wydział, Kierunek, Rodzaj studiów (dzienne, zaoczne), Rodzaj pracy (licencjacka, inżynierska, magisterska, doktorska, habilitacyjna), Nazwisko i imię, tytuł, Promotor (dołączony jest indeks promotorów), Słowo kluczowe w języku polskim (dołączony indeks słów kluczowych w języku polskim), Słowo kluczowe w języku angielskim (dołączony indeks słów kluczowych w języku angielskim), Polska klasyfikacja tematyczna PKT (dołączony indeks PKT), Rok obrony.

Z osiemnastu zbadanych uczelni jedynie trzy prowadzą osobne, ogólnodostępne bazy danych zawierające informacje dotyczące prac dyplomowych powstających na ich wydziałach. Stan ten można uznać za niezadowalający ponieważ skutecznie utrudnia on przepływ informacji dotyczącej prowadzonych prac badawczych. W przypadku prac doktorskich i habilitacyjnych istnieją jeszcze pozauczelniane źródła informacji, jednak brak rzetelnych źródeł informacji na temat prac studentów studiów pierwszego i drugiego stopnia stanowi pewne utrudnienia dla młodych badaczy uniemożliwiając im zapoznanie się ze stanem prac o podobnej do wybranej przez nich tematyce, a w skrajnych przypadkach może stać się powodem patologicznych sytuacji dublowania tematów prac. Należy jednak żywić nadzieję, że kontynuacja prac badawczych nad tym problemem, przede wszystkim zapoznanie się z bazami danych pozostałych uczelni wyższych, przyniesie zadowalające rezultaty.

Grzegorz Pytel

BIBLIOGRAFICZNE BAZY DANYCH Z ZAKRESU NAUK NAUK MEDYCZNYCH

W dzisiejszych czasach, wiedząc, jak pożądaną może być informacja z zakresu nauk medycznych – i to nie tylko dla lekarzy, ale i coraz częściej dla przeciętnego obywatela, można by pomyśleć, iż ogólnodostępnych baz z tego zakresu będzie wiele. I ma to odzwierciedlenie w rzeczywistości. Aczkolwiek, większość tych zbiorów stanowią bazy pełnotekstowe, bądź faktograficzne. Baz bibliograficznych jest niestety bardzo niewiele.

Z historycznego punktu widzenia warto przyrzeć się **Polskiej Bibliografii Lekarskiej za lata 1901-1939**, będącej de facto zeskanowaną kartoteką – gdyż do roku 2007 bibliografia ta funkcjonowała wyłącznie w formie papierowej – obejmującą 186 tys. opisów. Wyszukiwanie odbywa się za pośrednictwem indeksu alfabetycznego. Dostęp pod adresem <http://195.187.98.5/>

Bibliograficzną bazą danych w pełnym tego słowa znaczeniu jest Polska Bibliografia Lekarska składająca się z dwóch części kolejno za lata 1979-1990 oraz 1991-2007. Rejestruje ona polską literaturę naukową, kliniczną i fachową z dziedziny medycyny i nauk pokrewnych, organizacji ochrony zdrowia, a także popularną z zakresu oświaty zdrowotnej. Aktualizowana jest co 3 miesiące. Z informacji udostępnionych przez Główną Bibliotekę Lekarską, będącą producentem i dystrybutorem tejże bazy, wynika, iż jest ona udostępniana odpłatnie. Polskie Akademie Medyczne udostępniają tę bazę użytkownikom swoich sieci akademickich. Podobną informację podaje na swej witrynie Biblioteka Akademii Medycznej w Lublinie. Informacja ta jest błędna, ponieważ dostęp do bazy udostępnianej przez tę bibliotekę jest możliwy bez żadnych ograniczeń z każdego stanowiska komputerowego podłączonego do Internetu. Dostęp pod adresami - <http://212.182.30.66/pbl/b/> oraz <http://212.182.30.66/pbl/s/>.

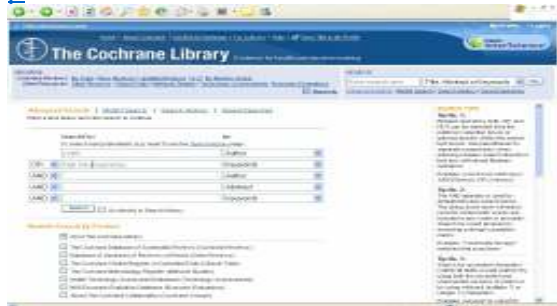

Z zagranicznych bibliograficznych baz danych znaleziono m.in. **POPLINE (Population Information Online)** -

największą bazę o tematyce reprodukcji zawierającą informacje na temat ponad 350 tys. rekordów obejmujących opisy artykułów, raportów z badań, książek oraz materiałów niepublikowanych z zakresu planowania rodziny, populacji oraz problemów zdrowia. Jest to baza abstraktowa, istnieje również możliwość dotarcia do pełnych tekstów niektórych zaindeksowanych artykułów. Aktualizowana jest co dwa tygodnie i dostępna bezpłatnie z każdego komputera pod adresem: <http://db.jhuccp.org/ics-wpd/popweb/>.

W 2007 roku Agencja Oceny Technologii Medycznych wykupiła nieograniczony dostęp do **baz Cochrane Library** dla mieszkańców Polski. Jest to 7 bibliograficznych baz danych opracowanych przez Cochrane Collaboration, której zadaniem jest m.in. wybieranie wiarygodnych i udokumentowanych badaniami klinicznymi publikacji oraz analiza przedstawionych w nich wyników. Bazy zawierają m.in. abstrakty artykułów, informacje o projektach badawczych i raportów z badań. Dostęp do baz jest darmowy po uprzedniej rejestracji pod adresem: <http://www.aotm.gov.pl/cochrane/baza.php>.

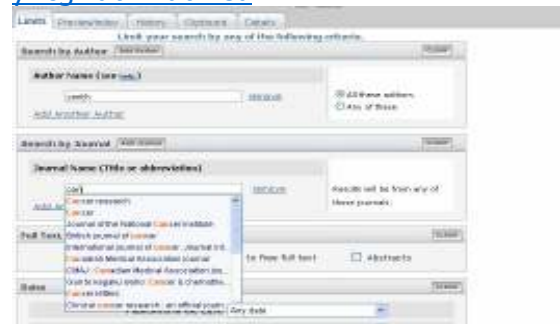

Mówiąc o bibliograficznych bazach z zakresu medycyny, należy wspomnieć o

bazie **Medline**. Jest ona udostępniana przez różne serwisy (różnica w interfejsach użytkownika), do prezentacji wybrano serwis **Pubmed**. Jest to bezpłatny serwis opracowany przez National Library of Medicine oraz National Institutes of Health oferujący dostęp do wielu baz danych (przede wszystkim do Medline). Uwzględnia wszystkie dziedziny powiązane z medycyną takie jak: pielęgniarstwo, biochemię, biotechnologię, itd. Indeksowane są tu artykuły z ponad 5000 czasopism publikowanych w około 80 krajach od roku 1950 włącznie. Serwis ten oferuje olbrzymie możliwości wyszukiwawcze.

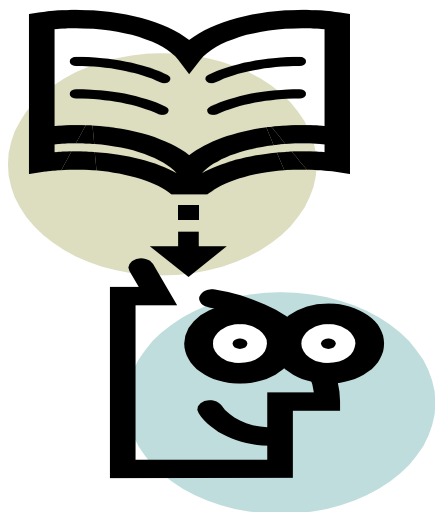
Baza dostępna jest bezpłatnie pod adresem:

<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?db=PubMed>.

Przedstawiono tu wyłącznie bazy, do których dostęp jest bezpłatny dla każdego użytkownika. (Studenci Uniwersytetu Śląskiego posiadają dodatkowo dostęp do m.in. Science Citation Index). Każda (oprócz Polskiej Bibliografii Lekarskiej za lata 1901-1939, o wartości głównie historycznej) z omówionych tu baz posiada duże możliwości wyszukiwawcze i zróżnicowany zbiór indeksowanych dokumentów. Warto podkreślić, iż w przypadku baz zagranicznych możemy dotrzeć do dokumentów napisanych również w języku polskim. Oczywiście jest, że nauki medyczne posiadają wiele dziedzin pokrewnych – chemia, biochemia, itd. Wyżej wymienione bazy na pewno pomogą użytkownikowi w znalezieniu informacji z dziedziny szeroko pojętych nauk medycznych.

Michał Gołata

BIBLIOGRAFIE ZESPOŁÓW OSOBOWYCH

Internet pozwala prezentować różnego rodzaju bazy bibliograficzne, umożliwiając łatwy do nich dostęp oraz wygodny sposób ich przeszukiwania. Na stronach WWW pojawia się wiele różnych bibliografii. Celem tego krótkiego opracowania jest zaprezentowanie bibliografii zespołów osobowych.

Bibliografie zespołów osobowych zamieszczane w Internecie najczęściej obejmują wykazy piśmiennictwa pracowników instytucji naukowo-badawczych, uczelni czy organizacji, przedstawiając ich dorobek publikacyjny. Najpopularniejszą formą bibliografii zespołów osobowych w Internecie są bazy danych z różnymi opcjami przeszukiwania lub listy ze spisem nazwisk i publikacji. Bazy takie umieszczane są najczęściej na stronach WWW bibliotek uczelni czy instytucji naukowo-badawczych.

Najpopularniejszym systemem wykorzystanym do funkcjonowania baz danych zawierających bibliografie zespołów osobowych jest Expertus. Jest to system bibliograficzno-bibliometryczny nadający się również do tworzenia bibliografii dorobku naukowego. Najczęściej wykorzystywany jest wśród bibliotek akademii medycznych, posiada

go także kilka akademii wychowania fizycznego oraz uczelni technicznych oraz inne instytucje naukowo-badawcze. Wyszukiwanie w bazie opartej o system Expertus można prowadzić na dwa sposoby:

- wyszukiwanie poprzez indeks
- wyszukiwanie bezpośrednie

Przykładowo z tego systemu korzysta Akademia Medyczna we Wrocławiu (<http://www.bg.am.wroc.pl/expertus/w/>).

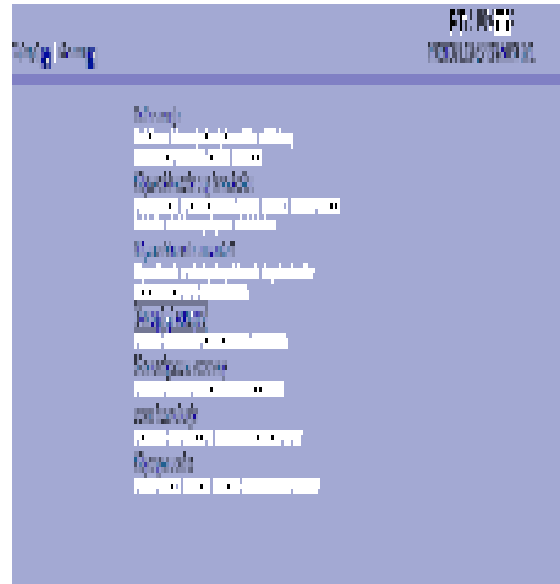

Innym wykorzystywanym systemem jest ALEPH. Korzystają z niego 3 politechniki oraz Uniwersytet w

Białymstoku i Akademia Rolnicza we Wrocławiu. W bazie możliwe jest wyszukiwanie proste, zaawansowane, przy użyciu wielu pól oraz z wykorzystaniem języka komend CCL. Przykładowo z systemu korzysta Politechnika Szczecińska (<http://212.14.25.201/ALEPH/MR395LBP822YJ7298FKQBNAG8YTDKVP5XHNXXXEHM4GH9RF5R-12698/file/start-0>).

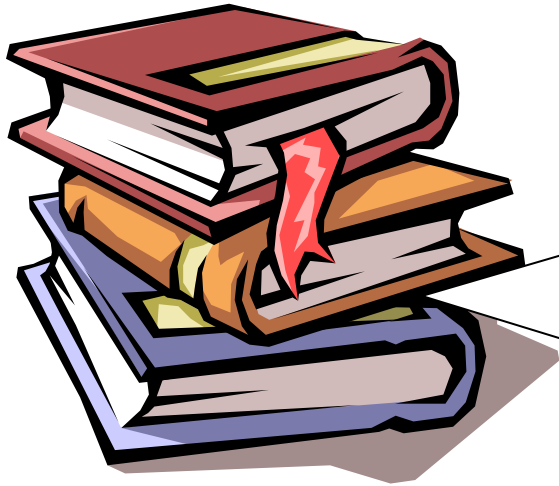
Kolejny system to PROWEB, zastosowany w Akademii Ekonomicznej w Katowicach, Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Uniwersytecie Zielonogórskim, Uniwersytecie Śląskim (<http://www.bg.us.edu.pl/Scripts/CGIIP.EXE/WService=wsbroker2/prlogin.w>).

Inne systemy wykorzystywane do tworzenia bibliografii zespołów osobowych to np. MAK, APIS oraz różnego rodzaju systemy własne.

Bibliografie zespołów osobowych są jednymi z najczęściej pojawiających się w Internecie wykazów dokumentów. Większość uczelni państwowych, a także innych jednostek naukowo-badawczych zamieszcza takie wykazy na swoich stronach internetowych, co pozwala łatwo zorientować się w działalności naukowej pracowników danej jednostki. Bibliografie takie pozwalają także dotrzeć do publikacji nie umieszczanych w innych wykazach, co spowodowane jest niskimi nakładami prac naukowych.

Anna Zych

BAZY DANYCH Z ZAKRESU RĘKOPIŚMIENICTWA, INKUNABULISTYKI I STARYCH DRUKÓW

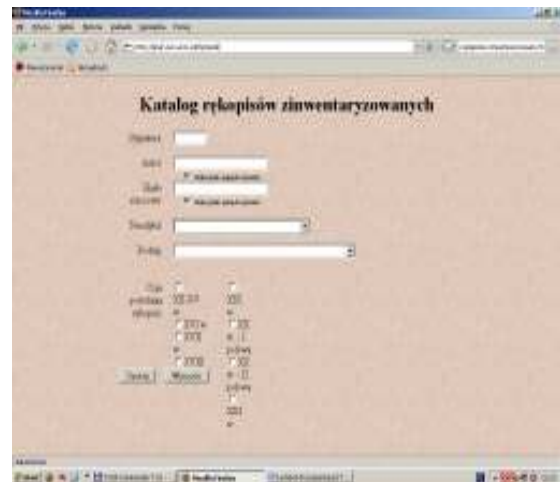
Celem tekstu jest przedstawienie czterech wybranych baz danych znajdujących się w Internecie, do których dostęp jest darmowy, a które dotyczą rękopisów, inkunabulistyki i starych druków.

Poruszając tematykę baz danych z zakresu rękopiśmiennictwa wybrano katalogi rękopisów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Dostępne są dwa ich rodzaje: katalog rękopisów akcesyjnych i katalog rękopisów zinwentaryzowanych. Nie są one bibliografią, ale rodzajem wyszukiwarki, dostępnej pod adresem <http://graf.oss.wroc.pl/rkp/pub/szukaj.php>

W katalogu rękopisów akcesyjnych możliwe jest wyszukiwanie według roku (lat) nabycia, autora, haseł rzeczowych, różnorodnych rodzajów rękopisu (w formie listy rozwijanej, w której znajdują się między innymi akta archiwalne instytucji, stowarzyszeń i in.; katalogi zbiorów bibliotecznych muzealnych i in.; korespondencja; kroniki, diariusze i relacje; materiały działalności publicznej i zawodowej; materiały warsztatowe; opracowania; pamiętniki, wspomnienia i dzienniki; papiery osobiste i rodzinne; publicystyka, reportaże i przemówienia; rękopisy liturgiczne; utwory literackie; zbiory autografów i sztambuchy; inne), a nawet czasu powstania rękopisu. To ostatnie zorganizowano w formie pól do zaznaczenia z wydzielonymi okresami XIII–XV w., XVI–XVIII w., XIX–XXI w.

Rys. 1 Katalog rękopisów akcesyjnych Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich.

Rys.2 Katalog rękopisów zinwentaryzowanych Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich

W przypadku katalogu rękopisów zinwentaryzowanych, który jest dostępny pod adresem <http://graf.oss.wroc.pl/rkp/pubi/> mamy do czynienia z innym wyglądem interfejsu. Możliwe jest wyszukiwanie według sygnatury, autora, hasła rzeczowego, tematyki rękopisu (lista rozwijana, w której znajdują się takie tematy jak: archeologia, archiwistyka, bibliologia, chronologia, demografia, etnologia, geografia, historia Polski, literatura i wiele innych), rodzaju rękopisu (lista rozwijana z możliwym wyborem spośród między innymi różnego rodzaju archiwaliów, katalogów, kronik, diariuszów i tym podobnych) oraz czasu powstania, w przypadku którego mechanizm działania jest taki sam jak w katalogu rękopisów akcesyjnych, a zastosowany podział chronologiczny jest dokładniejszy (XII–XV w.; XVI w.; XVII w.; XVIII w.; XIX w.; XX w.–I połowa; XX w.–II połowa; XXI w.)

W dziedzinie starych druków wybrano wyszukiwarkę dostępną na stronach Cyfrowej Biblioteki Narodowej CBN POLONA, dostępną pod adresem <http://www.polona.pl/dlibra/editionindex?dirids=17>.

Rys.3 Stare druki Cyfrowej Biblioteki Narodowej CBN POLONA

Możliwości wyszukiwania i prezentacji wyników są różnorodne. Do dyspozycji jest lista rozwijana „szukaj wg kolekcji”, w której znajdziemy następujące opcje: wszędzie, tytuł, autor, temat i słowa kluczowe, opis, wydawca, współtwórca, data, typ zasobu, format, identyfikator zasobu, źródło, język, powiązania, zakres, prawa. Prócz tego w menu bocznym możemy wybrać opis kolekcji, listę publikacji, najczęściej oglądane publikacje, ostatnio dodane publikacje i wyszukiwanie zaawansowane widoczne na rysunku 4.

Rys.4 Opcje wyszukiwania zaawansowanego Katalogu Starych Druków Cyfrowej Biblioteki Narodowej CBN POLONA.

Jak widać zapytanie można zbudować według opisu publikacji, tytułu, Dublin Core Wer. 1.1, tytułu, wariantu tytułu i wielu innych. Dodatkowo istnieje możliwość użycia operatora OR lub AND oraz opcji używania synonimów oraz przeszukiwania innych bibliotek. Prócz tego można wybrać trzy warianty wyświetlania informacji: dodanych w ciągu ostatniego tygodnia, ostatnich dwóch tygodni lub ostatnich czterech tygodni; dodanych od dnia i wszystkich publikacji. Po wybraniu opcji z menu bocznego zmienia się prawa strona ekranu, w której ukazywane są informacje, które mieszczą się w zakresie danej opcji. Wybrać można też tematyczną listę kolekcji lub listę

kolekcji według podziału formalnego, wskutek czego możliwości wyszukiwawcze są wszechstronne.

Z zakresu inkunabulistyki wybrano jeden z wykazów inkunabułów z Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zielonej Górze. Nie ma tutaj żadnych możliwości wyszukiwawczych, a wykaz dostępny jest pod adresem http://www.wimbp.zgora.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=76&Itemid=72.

Rys.5 Wykaz inkunabułów zdigitalizowanych Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zielonej Górze.

Bardzo atrakcyjną bazą danych jest *Katalog Skarbów Dziedzictwa Narodowego* dostępny pod adresem <http://dziedzictwo.polska.pl/>.

Rys.6 Katalog Skarbów Dziedzictwa Narodowego.

Możliwości przeglądania i informacji są bardzo różnorodne. Mamy tu do dyspozycji katalog chronologiczny (w obrębie którego znajdziemy podział na odrębne stulecia z załączonymi rocznikami), katalog typologiczny (w obrębie którego znajdują się dokumenty pisane, ikonografia, instrumenty naukowe itp.), indeksy geograficzny i osobowy, kalendarium (z podziałem na miesiące), a nawet kolekcje tematyczne (U źródeł polskiej demokracji; Bezценne dokumenty z Archiwum Archidiecezji w Milwaukee itp.). Istnieje możliwość wyszukiwania prostego i tylko w obrębie całego portalu. Co ważne jednak, w zakres skarbów dziedzictwa narodowego wchodzi zarówno rękopisy jak i inkunabuły oraz stare druki.

Podsumowując w zakresie rękopiśmiennictwa, inkunabulistyki i starych druków dysponujemy bardzo różnorodnymi bazami danych. Najbogatsze oferuje rękopiśmiennictwo, baz danych dotyczących tej dziedziny jest zdecydowanie najwięcej, a możliwości wyszukiwawcze jakie te bazy oferują są wszechstronne. Nieco inaczej przedstawia się problematyka starych druków, w przypadku których dysponujemy mniejszą liczbą baz danych. Najgorzej udokumentowane są zbiory inkunabułów. Dysponujemy tylko ich wykazami. Istnieje jednak wyszukiwarka, czy raczej portal Polska.pl, poświęcony zarówno starym drukom, rękopisom oraz inkunabułom, który oferuje bogate możliwości przeglądania informacji

Karol Ziaja

BIBLIOGRAFIE NARODOWE KRAJÓW EUROPEJSKICH DOSTĘPNE ON-LINE

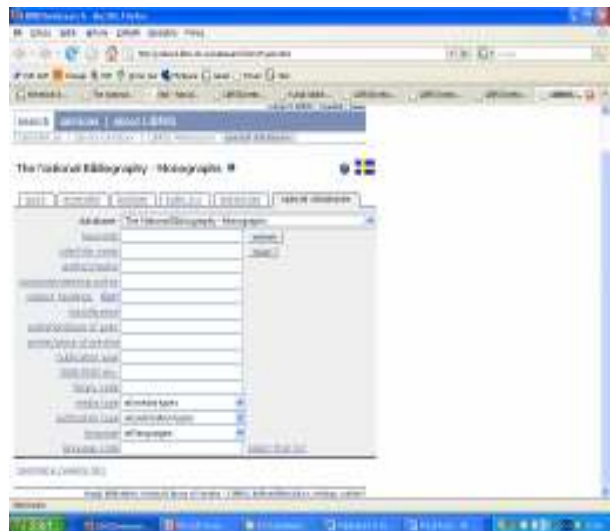
Wydawałoby się, że każde państwo powinno mieć swoją bibliografię narodową: w rzeczywistości jest inaczej. Nie wszystkie kraje posiadają bibliografię narodową w formie tradycyjnej, nie mówiąc już o bibliografii w formie on-line. Państwa o małym terytorium geograficznym nie posiadają bibliografii narodowych, choć katalogi centralne ich bibliotek narodowych można za takowe uznać, jak choćby w przypadku Watykanu.

W Europie wersje elektroniczne bibliografii narodowych posiadają: Austria, Belgia, Białoruś, Bułgaria, Chorwacja, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Holandia, Irlandia, Islandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Niemcy, Norwegia, Polska, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Szwajcaria, Watykan, Węgry.

Spośród wymienionych baz danych dwie zasługują na kilka słów omówienia ze względu na dostęp w języku angielskim oraz możliwość wyszukiwania zaawansowanego. Są to: **bibliografia narodowa Szwecji (Nationalbibliografin)** (<http://websok.libris.kb.se/websearch/form?type=nbm>), która dzieli się na dwie części.

Pierwszą z nich jest baza Monografie (**Böcker**), która zawiera opisy monografii, książek, map i atlasów opublikowanych w Szwecji. Baza nie indeksuje publikacji niskonakładowych i takich, które mają mniej niż 16 stron objętości.

Druga baza wchodząca w skład **Nationalbibliografin** to Czasopisma (**Tidskrifter**). Baza ta obejmuje wykaz szwedzkich czasopism o tematyce niespecjalistycznej i o zasięgu krajowym. Indeksowane dokumenty w tej bazie to: plakaty, grafika, dokumenty elektroniczne, filmy, dokumenty dźwiękowe, kartograficzne, rękopisy i nuty. Obie części bibliografii są dostępne w językach angielskim i szwedzkim.

Drugą bibliografią godną polecenia ze względu na możliwość wyszukiwania opisów dokumentów jest **bibliografia narodowa Finlandii** (<https://fennica.linneanet.fi/cgi-bin/Pwebrecon.cgi?LANGUAGE=English&B=local&PAGE=First&init=1>). Nosi ona nazwę **Fennica – Finlands nationalbibliografi**. W bazie tej przeszukujemy opisy dokumentów w formie podstawowej i zaawansowanej. Fińska bibliografia narodowa on-line umożliwia użytkownikom przeszukiwanie indeksów słów kluczowych, autorów, tytułów, haseł przedmiotowych, ISBN, daty publikacji, wydawców, języka oryginału, ISSN, serii. Częścią tej bazy są Nowe Książki czyli lista nowych książek dodanych w 2, 3 lub 4 ostatnich tygodniach od daty aktualizacji. Baza jest dostępna w językach: fińskim, duńskim i angielskim.

W obecnych czasach, kiedy komputeryzacja dotyczy prawie każdej części życia społecznego, trudno sobie

wyobrazić bibliografię narodową tylko w formie drukowanej. Bibliografia narodowa dostępna dla każdego kto posiada stanowisko komputerowe z dostępem do Internetu, to duże udogodnienie dla czytelników. Mogą oni za pomocą sieci komputerowej wyszukać wszystkie dokumenty ukazujące się w danym kraju na interesujący użytkownika temat. Jednak część tych bibliografii jest przedstawiona tylko w formie krótkiego opisu, bez możliwości wyszukiwania prostego i zaawansowanego. Mają one formę spisów w formatach PDF albo HTML przeznaczone do przeglądania (np. Chorwacja albo tzw. *Reiche A* bibliografii austriackiej).

Przeszkodą w korzystaniu z niektórych spisów jest z kolei ich dostępność wyłącznie w języku narodowym np. w języku litewskim, który nie jest powszechnie używany. Niektóre bibliografie narodowe on-line są dostępne ponadto tylko na stanowiskach w bibliotekach narodowych przechowujących je (np. bibliografia Danii).

Mimo pewnych niedogodności należy docenić, że bibliografie narodowe w wersji on-line umożliwiają użytkownikom na korzystanie z takich narzędzi pomocnych w wyszukaniu opisu bibliograficznego danej publikacji jak: indeksy autorskie, tytułowe, haseł przedmiotowych, wydawców (bibliografia fińska, słoweńska i portugalska) maskowanie i limitowanie (bibliografia czeska) oraz operatory Boole'a (bibliografia holenderska, szwedzka fińska i belgijska).

Honorata Kostrzewa
Maria Habryka